

LEOPOLDOV

6/2012

*Milí čitatelia, vážení občania,
so skracujúcimi sa dňami starého
roka dovoľujeme si Vám zaželať
spokojné, radostné a vnútorným
zmyslom naplnené Vianoce
v krugu Vašich blízkych a do
toho nasledujúceho, možno aj nie
ľahkého roka zavítšať
predovšetkým pevné zdravie,
optimizmus a spokojnosť.*

kolektívo tvorcov časopisu

Foto: M. Moravčíková

A high-contrast, black and white portrait of a young man, likely a pilot, looking slightly to the left. He has a serious expression. On his head, he wears a flight helmet with a pair of goggles resting on his forehead. The background is a textured, mottled grey. The title 'NAJMLADŠÍ PILOT PLUKU' is printed in a bold, white, sans-serif font across the lower middle of the image.

NAJMLADŠÍ PILOT PLUKU

Milan Piovarči

Mesto dostalo dar od Marty Piovarčiovej - rukopis knihy o Jarolímovi a Jozefovi Gucmanovcoch

Ešte na sklonku 90. rokov minulého storočia náš rodák, krstný otec štatútu mesta Milan Piovarčí pri inštalovaní renovovaného pamätníka Jarolímovi Gucmanovi sľúbil, že o pohnutom živote rodáka, ktorý ako 23-ročný zahynul v ťažkých leteckých bojoch o Ostravu na sklonku druhej svetovej vojny, napíše knižku. Na konci apríla manželka Dr. Milana Piovarčího navštívila primátora mesta a priniesla mu dar pre mesto a Leopoldovčanov – do tlače pripravenú publikáciu o bratoch Gucmanových. Dr. Piovarčí rukopis dokončil krátko pred svojou nečakanou smrťou minulý rok, no rodnému mestu ho už odovzdať nestihol. Publikáciu o osudoch rodiny Gucmanovcov vydáva mesto práve v týchto dňoch a záujemci si ju budú môcť kúpiť na mestskom úrade. S novinárkou Martou Piovarčiovou sme sa pozhováli o obsahu útlej knižky, o zákulisí jej vzniku aj o vzťahu Dr. Piovarčího k rodine Jarolíma Gucmana.

„S menom Jarolíma Gucmana sa zoznámil manžel v rodinnom kruhu, pretože jeho sestra si vzala za manžela Jozefa Gucmana a jeho brat si zasa zobral Mariannu

Gucmanovú. Marianna bola teda sestrou aj Jozefa Gucmana, aj Jarolíma. Jarolímov osud a jeho krátka životná cesta ho zaujali ľudsky, aj keď zozačiatku nerozmýšľal o ich spracovaní. Ako každý mladý človek sa viac venoval aktuálnym problémom a až neskôr, keď odišiel z rodného Mestečka študovať históriu, začal tejto téme venovať väčšiu pozornosť, lebo napokon časť histórie, o ktorej sa učil, sám aj prežíval, a odvíjala sa aj v tejto rodine. A osobitne taká boľavá spomienka v rodine bola práve tá na Jarolíma Gucmana, ktorý nemal ešte ani dvadsaťštyri rokov a položil život za vlasť. Aj podľa zachovaných fotografií, ktoré sú súčasťou publikácie, bol Jarolím mimoriadne pekný chlapec. Všeobecne sa nevie, že po prvý raz sa pozrel smrti do očí už o čosi skôr. Pri preprave na letisko vybuchlo bojové vozidlo, ktoré prepravovalo pilotov, medzi nimi aj Jarolíma. Utrpel vážne zranenia a v ich dôsledku podstúpil v sovietskom lazarete viacero operácií, musel sa učiť chodiť, hovoriť, výbuch mu natolko zdedavoval tvár, že ho ani blízki kolegovia nespoznávali. Po liečení sa vrátil naspäť do útvaru, preškolil sa na bojové lietadlá IL 2 a chcel letieť na front. No a tu už si ho smrť počkala. Lietadlo si požičal od letca Petra Chebeňa, ktorý ho zaslávil do bojovej úlohy a oboznámil ho aj o náročnosti nemeckej protivzdušnej obrany nad Ostravou. V rámci tretieho vojnového pluku bol zaradený do bojovej operácie 28. apríla 1945 a počas šiestich náletov mali zničiť niektoré pozemné objekty. Po zásahu do krídla lietadla Jarolím Gucman pokračoval v plnení bojovej úlohy, až kým lietadlo nezačalo horieť. Pokúsil sa ešte vrátiť nad česko-slovenské územie, no pri pokuse zosadnúť s horiacim strojom krídlom zaprel o elektrický stožiar. Lietadlo sa zrútilo do kameňolomu. Strelec sa ešte stihol z lietadla dostať, vtom však explodovala nádrž a Jarolím zho-rel priamo na sedadle. To Leopoldovčania

vedia a knižka prináša autentické svedectvá aj o posledných minútach Jarolímovho života.“

Keď sme sa o zamýšľanej publikácii pred istým časom zhovárali s doktorom Piovarčim, spomínal aj Jarolímovho brata, Jozefa, ktorý sa takisto aktívne zúčastňoval na národnoslobodzovacom boji.

–Áno, manžel v tomto kontexte vnímal a opísal aj životnú cestu Jarolímovho brata Jozefa, ktorý ako žandár vtedajšej Slovenskej republiky pôsobil na strane odboja. Okrem spravodajskej činnosti zháňal potraviny pre deti otcov, ktorí boli ako antifašisti väznení v táboroch a väzniciach. Vtedy to bola významná činnosť, pretože aj bežné potraviny boli na potravinové lístky a nedali sa bežným spôsobom kúpiť. V knižke sú opísané aj viaceré partizánske akcie, na ktorých sa Jozef Gucman zúčastnil. Napokon po oslobodení sám zistil, že aj napriek zásluhám bude v aktuálnej politickej situácii bezpečnejšie od polície odísť. Zo štátnych služieb odchádzal v období, keď sa začala

perzekúcia špičiek slovenského odboja – ľudí ako Žingora (tzv. žingorovcov väznili aj v Leopoldove; pozn. JH.) alebo Podhoru, ktorý skončil v Jáchymove a podobne. Partizánom po 45. roku spoločensko-politická situácia nie veľmi žičila. Aj keď mal ísť za pilota a veliteľa školy pilotov do Karlových Varov, nová politická situácia sa zauzlila tak, že predvídavo požiadal o prepustenie zo služby, aby sa vyhol drsným represáliám, a vo všetkej preňho príznačnej skromnosti nastúpil ako vodič autobusu do ČSAD.–

Rodina Gucmanovcov prežívala osud stoviek, ba tisícov iných slovenských rodín, keď rodičia vyprevádzali svojich synov, ktorí chceli brániť vlast pred fašistami. Jeden prežil, druhý nie...

–Jarolím miloval letectvo, ako chlapec si zostavoval modely lietadiel a túžil lietať. Nevedel však, že skončí ako bojový letec. Keď si dával prihlášku na leteckú školu, mama mu ju nechcela podpísať. Podpísala nakoniec až na otcovo naliehanie, uvedomu-

júc si, že syn môže odchádzať na smrť. Sama vo svojom srdci si nepripúšťala, že jej predtucha niekoľko dní pred koncom najstrašnejšej vojny sa naplní. Aj druhý syn riskoval život v podstate každodenne, ibaže toho mala skôr na očiach. Aj to bolo hrdinstvo – útrpné hrdinstvo matky. Hrdinstvo Rozálie Gucmanovej z Leopoldova zastupuje pohnutý príbeh tisícok matiek, ktoré očakávali návrat svojich detí z frontov či zajatia, a stalo sa námetom aj pre šansónovú pieseň Matka. Skladbu v roku 1984 pre Ingrid Kalmanovú napísala autorská dvojica Ivan Horváth a Michal Buzoga a v súťaži Česko-slovenského rozhlasu Pesničky pre Hviezdu získala druhé miesto.–

Poznal doktor Piovarčí Jarolíma Gucmana osobne?

–Gucmanovi spočiatku žili v strážnom domčeku, na tzv. hradle pri trati medzi Leopoldovom a Bučanmi. Až neskôr, keď sa uvoľnilo miesto správcu trate medzi Leopoldovom a Hlohovcom, presťahovali sa do železničarskeho domčeka Leopoldov-Trestnica. Jarolím v auguste roku 1944 odletel s ďalšími slovenskými letcami do

Sovietskeho zväzu, ešte pred tým absolvoval pilotnú školu a odišiel na letisko v Sliači. Manžel mal v tom čase 15 rokov, Jarolím bol starší, čiže osobne sa asi ani nestretli. Živo ho však poznával práve vďaka rodinným spomienkam a rozhovorom najmä s Jarolímovou mamou a sestrou Mariannou. Sestra Marianna žije v Šulekove, kde si kúpila domček, a najmladší Milan žije podnes v Leopoldove.–

Istotne ste podrobne vnímali, ako vznikala táto knižka. Priniesť retrospektívne svedectvá zo života bežných ľudí býva asi ťažšie, ako napísať knižku o živote známych osobností...

–V živote každého človeka príde chvíľa, keď sa niekde v spomienkach rôzne histórie ako si stretnú a vzbudia v človeku záujem. K podobným témam sa manžel vracal len sporadicky, pretože ako novinár bol veľmi vyťažенý, zaoberal sa aktuálnymi novinárskymi a publicistickými témami, preto aj príprava tejto knižky sa predĺžila. Spočiatku, keď aj zdroje informácií boli veľmi dostupné a žili aj pamätníci, získaval podklady skôr sporadicky z vlastného a rodinného záujmu. K prí-

behu rodiny Gucmanových sa vrátil až neskôr, keď ho celý pochopil, ale aj precítil. Preto si myslel, že týmto dvom mladým ľuďom, ktorým do životov rozlične zasiahla vojna, dokáže postaviť slovom malý pomník. Už len nájdenie a vyhľadanie svedkov a ich spolubojovníkov bolo po rokoch náročné, bolo treba navštíviť aj archívy. Neskôr sa pomerne ťažko zhľadali aj fotografie, ale najbližšia rodina, najmä jeho sestra, poskytla cenný dokumentačný materiál. Táto knižka nie je módny bestseller, má skôr zmysel v prístupí sa človeka a v spomienke na rodákov.–

Tri autentické svedectvá:

„Neviem, ako som sa z lietadla dostal, chvíľami som bol v bezvedomí, ovládala ma jediná myšlienka – rýchlo von... Lietadlo horelo, mal som popálenú tvár, vlasy. Pud sebazáchovy mi pomohol zdvihnúť sa zo streliska. Vyliezol som na krídlo, telom mi prešla strašná bolesť. Spadol som z krídla a zostal som ležať pri horiacom stroji. V bezvedomí som cítil, že ma niekto vlečie, a s námahou som otvoril oči. Skupina desať- až pätnásť-ročných chlapcov a dievčat. Tí chlapci ma ťahali za padák. Dotiahli ma k malému domu. Z dvier vybehla žena s pollitrom v ruke, zdvihla mi hlavu a liala mi do úst studenú vodu. Niekoľkými dúškami som pohár vyprázdnil. Zavrel som oči. Zlomená kľúčna kosť tlačila na srdce, ťažko sa mi dýchalo.“ (palubný strelec des. Ján Valko o núdzovom pristáť iljušina, ktorý riadil Jarolím Gucman, pri poľskej osade Czernica neďaleko českých hraníc; poľské deti chceli vytiahnuť aj pripútaného a pravdepodobne už mŕtveho Gucmana, vyslobodiť sa ho usilovali aj sovietski vojaci, ktorí hneď prišli na miesto nešťastia, no rozsah požiaru im už zabránil pokračovať v záchranných prácach)

„Keď sme lietadlo uvideli, bolo bez podvozku a úplne zhorené, z trosiek sa ešte dymilo – na prvý pohľad sa nám zdalo, že Gucman sedí v kabíne na svojom sedadle. Až vtedy, keď sme vyliezli na krídlo, uvideli sme tú

hrôzu. To, čo z dialky vyzeralo ako sediaci pilot, bola na uhol zhorená mŕtvola. Pokúšali sme sa ju z kabíny vytiahnuť, doslova sa nám pod rukami rozsypala. Nakoniec sa podarilo to, čo z Jarka Gucmana zostalo, zozbierať do košeľe, ktorú som si vyzliekol. Neďaleko bola lipová alej. Medzi stromami sme vykopali hrob. O kúsok ďalej sme našli dve doštičky, z ktorých sme zbili kríž. Nožom som doň vyrezal meno a dátum. Pochovali sme kamaráta a vojaci z personálu zaobstarali čestnú salvu z pušiek.“

(rtm. Peter Cheben o pochovaní J. Gucmana; telo napokon z vaku vyslobodili česko-slovenskí vojaci z pozemného personálu s niektorými pilotmi, ktorí na miesto činu prišli nákladným autom na druhý deň, pretože lietadlo ešte stále horelo a munícia v ňom vybuchovala)

„Úspešná bojová činnosť našej leteckej divízie v priestore Ostravy bola, pochopiteľne, sprevádzaná aj stratami. Jednou z posledných obetí sa stal chrabrý letec rotný Gucman. Bolo to tak. Skupina bojových lietadiel podnikla úder na cieľ pred Ostravou. Hitlerovci striedali zo všetkých hlavných, ktoré mali k dispozícii. Pri piatom vlnovom útoku dostal jeden z našich šturmovníkov (Iljušin IL-2M) zásah do nádrže s benzínom. Bol to stroj rotného Jarolíma Gucmana. Iljušin začal horieť. Gucman bol skúsený letec. Odtŕhol sa od skupiny a zamieril smerom k frontu. Chcel asi núdzovo pristáť niekde na lúke za frontom. Rotnému Gucmanovi sa síce podarilo preletieť front a dokonca aj klzávym letom pristáť, ale po dopade benzín explodoval. Statočný pilot sa nedokázal vyslobodiť z kabíny. Zhorel.“

(armádny generál a neskorší prezident Ludvík Svoboda v knihe Z Buzulukou do Prahy; 1960)

Mozaiku pripravil a za rozhovor ďakuje Jura Hladký.

Doplňujúce informácie a foto:
<http://www.vojna.net/portal/printview.php?t=1106&start=0>; Martas2411

Čiara života

Október – Mesiac úcty k starším – by sme mohli premenovať aj na Mesiac životnej múdrosti. To si potvrdili aj žiaci šiesteho ročníka, ktorí si do školy pozvali svojich starých rodičov. Radi im poukazovali svoju školu, sprevádzali ich v odborných učebniach, knižnici i v regionálnej zbierke. Babky a dedkovia sa napokon stretli v spoločenskej miestnosti. Po krátkom programe a príhovore pani riaditeľky O. Galčíkovej sa rozhovorili o tom, aké to bolo, keď chodili do školy oni. Vnúčatá si pre nich pripravili nielen obrázky, ale aj rady. Možno zaujímú aj Vás.

Rady vnúchat starým rodičom:

- Nezabudnite zamykať bránu pred zlodejmi.
- Neotvárajte cudzím; ten, kto je pekne oblečený, nemusí mať dobré úmysly.
- Nestresujte sa, nepanikárte.
- Majte pri sebe mobil.
- Šetrite si svoje zdravie, nefajčite.
- Zbytočne sa nenaháňajte.
- Zožeňte si psa na ochranu.
- Kúpte si niečo aj pre seba, nemyslite len na nás.
- Chodievajte s nami častejšie na prechádzky.
- Keď potrebujete pomoc, zavolajte nás, veď my vám radi pomôžeme.

(zš)

ZASTUPITEĽSTVO POMENOVALO DVE NOVÉ ULICE

Mesto Leopoldov bude mať dve nové ulice pomenované podľa významných osobností spojených so slovenskou históriou a mladšími i staršími dejinami mesta. Nové ulice sa nachádzajú v lokalite nového bytového komplexu Novopold. Prvá, kratšia ulica, bude pomenovaná podľa významného slovenského spisovateľa, protestantského kňaza Jána Simonidesa, ktorý bol spolu s ďalšími v Leopoldove väznený v období protireformácie na konci 17. storočia. Druhá, dlhšia ulica smerujúca k štátnej ceste, bude niesť názov po akademickom maliarovi, leopoldovskom rodákovi Emilovi Paulovičovi.

Navrhnuť názvy nových ulíc poverilo zastupiteľstvo sociálno-kultúrnu komisiu na septembrovom rokovaní zastupiteľstva. Do svojho zasadnutia komisia nedostala žiadne konkrétne návrhy a vyjadrovala sa tak len k dvom návrhom: prvý ústne predložili zástupcovia Novopoldu, ktorí navrhovali ponechať názov Novopold ako názov ulice pre novozriadené sídlisko. S návrhom sa komisia nestotožnila okrem iného pre „reklamnosť“ navrhovaného pracovného názvu lokality a priklonila sa k vžitým spôsobom pomenúvania ulíc, ktoré ustanovuje zákon č. 453/2001: „Názvy ulíc a iných verejných priestranstiev sa určujú s prihliadnutím na históriu obce, na významné nežijúce osobnosti, na veci a pod. Nepripustné sú názvy po žijúcich osobách, názvy dlhé, duplicitné, urážajúce mravnosť, náboženské alebo národnostné cítěnie, jazykovo nesprávne a názvy nepríliehavé vzhľadom na históriu obce.“

Komisia vypracovala a mestskému zastupiteľstvu predložila aj svoj vlastný návrh, ktorým navrhla napokon aj schválené názvy. „Členovia komisie sa rozhodli pri výbere názvov ulíc uprednostniť prezentáciu významných osobností, ktoré boli v minulosti s mestom alebo pevnosťou späté. Myslíme si, že aj pomenovaniami ulíc sa utvára akási kultúrohistorická mapa mesta. Aj preto sme uprednostnili takéto motívy pred všeobecnými motívmi alebo pred pomenúvaním na počesť síce známych osobností, ktoré však s kultúrnou pamäťou mesta nesúvisia,“ povedal na margo návrhov predseda sociálno-kultúrnej komisie Juraj Hladký. Zastupiteľstvo po diskusii, ktorá súvisela s viacerými pohľadmi na pomenúvanie ulíc podľa osobností, napokon obidva návrhy schválilo.

Ján Simonides – spisovateľ, učiteľ, evanjelický farár. Narodil sa v roku 1648 v Spišských Vlachoch. Študoval v Banskej Štiavnici, Kremnici, Brezne, na evanjelickom kolégiu v Prešove, na Univerzite vo Wittenbergu a v Jene. Od roku 1667 bol rektorom gymnázia v Brezne, od roku 1683 bol evanjelickým farárom v Radvani. V rokoch 1688 – 90 bol dvorský kazateľ u Gebhardovcov v Kráľovej, potom pôsobil ako farár v Hronseku, od roku 1695 v

Banskej Bystrici a po roku 1704 bol zvolenským konseniorom. Na jar 1674 bol spolu s de-
 siatkami predstaviteľov protestantskej inteligencie odsúdený na trest smrti na známom brat-
 islavskom mimoriadnom súde v Bratislave. Po väznení v Bratislave a v Leopoldove na jar
 1675 bol spolu s ostatnými protestantskými kňazmi odvlčený na galeje. Počas putovania
 na galeje a neskôr po vydarenom úteku si viedol denníkové záznamy, ktoré spracoval v
 Nemecku. Jeho rukopis diela známeho v preklade pod názvom Väznenie, vyslobodenie a
 putovanie sa síce nedochoval, ale z troch odpisov je najúplnejší odpis M. Laučeka. Okrem
 iného v ňom zachytil atmosféru bratislavského súdu, krutý život v leopoldovskom väzení,
 zážitky a udalosti spojené s útrapami cesty na galeje, útek, nové uväznenie a vyslobodenie.
 Dielo je opatrené najstarším laickým kolorovaným zobrazením pevnosti, ktorého autor je
 Simonides. Po návrate vydal aj polemický spis proti leopoldovskému jezuitovi Keliovi.
 Simonides písal aj príležitostnú poéziu, je autorom náboženských polemík a náboženských
 spisov. Zomrel 7. mája 1708 v Banskej Bystrici.

Emil Paulovič – maliar, scénograf, čestný občan mesta Leopoldova. Narodil 7. marca 1922
 v Leopoldove. Najväčšiu časť života žil a tvoril v Bratislave a Trnave, v posledných rokoch
 svojho života sa usadil v Piešťanoch. V roku 1945 absolvoval štúdium na oddelení kreslenia
 a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. V rokoch 1943 – 45 pôsobil
 ako scénograf a herec Akademického divadla, po roku 1945 Umeleckého štúdia v Trnave.
 Potom pôsobil v Mestskom divadelnom združení v Banskej Bystrici, v Divadle Jozefa
 Gregora Tajovského vo Zvolene, kde bol začiatkom päťdesiatych rokov aj šéfom výpravy. V
 rokoch 1954 – 55 bol scénografom v Divadle SNP v Martine a v rokoch 1960 – 65 pôsobil v
 Krajevom divadle v Trnave. Od roku 1965 pôsobil v slobodnom povolaní. Odborná scéno-
 grafia charakterizovala jeho tvorbu pozitívne ako nápaditú s výraznou schopnosťou využí-
 vať moderné výrazové prostriedky formou jednoduchej náznakovej výstavby celej scénickej
 skladby. Široká verejnosť si však Emila Pauloviča pamätá ako mimoriadne plodného maliar-
 a, ktorý sa zameral na krajinomalbu a portrét. V spolupráci s mestom v roku 1997 v
 Leopoldove otvorili stálu expozíciu jeho obrazov a maliar pri tejto príležitosti daroval rod-
 nému mestu 160 svojich diel, medzi nimi mnohé, ktorými sa vracal vo svojich spomien-
 kach do rodného Mestečka. Zomrel 29. marca 2004 v Piešťanoch a pochovaný je na mest-
 skom cintoríne v rodnom Leopoldove.

(mj)

Výročie narodenia Emila Pauloviča pripomína výstava

Pri príležitosti nedožitých 90. narodenín aka-
 demického maliara Emila Pauloviča otvorili
 na začiatku decembra v Západoslovenskom
 múzeu v Trnave výber z diela maliara.
 Výstava uvedená pri príležitosti projektu
 Advent v múzeu pochádza zo zbierok mú-
 zea a súkromnej zbierky za pomoci jeho
 dcéry Marcely Zuzany Hujšiovej (Pavlovi-
 čovej). Predstavuje pre Leopoldovčanov
 skôr menej známu časť tvorby Emila
 Pauloviča a dopĺňa tak doteraz známe diela
 z Galérie Emila Pauloviča, ktorá bola ako
 stála expozícia inštalovaná v budove kina v
 našom meste. Dnes je z dôvodu útlmového
 režimu kina uschované dielo Emila

Pauloviča v depozite mesta. Výstava v
 Západoslovenskom múzeu potrvá do 17.
 februára 2013.

Keďže expozícia a spomienka na nášho ro-
 dáka Emila Pauloviča je v Trnave, je logické,
 že jej tvorcovia, aj keď nie priamo prostred-
 níctvom konkrétnych exponátov, zamerali
 sa najmä na trnavské obdobie autora, teda
 na časy jeho práce ako scénického výtvarní-
 ka v Krajevom divadle v Trnave, ktoré exis-
 tovalo v rokoch 1960 – 65.

K divadlu mal akademický maliar blízko už
 od mladosti, ešte počas štúdia na vysokej
 škole navrhoval v rokoch 1940 – 45 scény
 pre Divadelný ochotnícky krúžok v

Leopoldove. Veľkou retrospektívou diela Emila Pauloviča bola výstava k jubileu v roku 1982 v Západoslovenskom múzeu v Trnave. Tematika rodného kraja a koreňov rezonuje na samostatných výstavách na konci 80. a začiatku 90. rokov najmä v Piešťanoch, rodnom Leopoldove a Hlohovci (Moja domovina, Cesty a návraty, Obrazy domova, Naše korene).

Výstava v koncertnej sieni Západoslovenského múzea predstavuje 25 olejov, pastely, akvarely a niekoľko návrhov kostýmov a štyri návrhy scénických diel. Zo zbierky múzea je v expozícii zastúpená asi tretina, ostatné zapožičala na expozíciu autora dcéra. Obraz bohatého autorského života Emila Pauloviča dotvárajú aj bulletinov k inscenáciám, ku ktorým robil autor scénu, kostýmy alebo celú výpravu inscenácie. Súčasťou sú návrhy bulletinov v podobe, v akej sa dostali k divákovi. Aj keď tvorivé „divadelné“ obdobie Emila Pauloviča je spojené s Krajským divadlom, jeho práca v tejto inštitúcii pokračovala aj po zrušení divadla v roku 1965 na Stálej scéne, ktorá v budove divadla pokračovala s dramatickými aktivitami. Celkovým dotvorením bohatého bohémneho života autora je aj výpoveď z divadla v roku 1968 pre „sústavné porušovanie pracovnej disciplíny,“ ako väčšinou formulujú úradníci svoj nechápajúci vzťah

voči umelcom.

A pokiaľ ide o trnavský kontext autora, keď ste spomenuli v 60. a 70. rokoch meno Emil Paulovič, každý Trnavčan vedel, kto to je. „Nikdy ste ho nevideli samého, vždy bol obklopený priateľmi alebo kolegami. V hlúčku silno znel jeho výrazný hlas zabávajúci celú spoločnosť. Často navštevoval ateliér môjho otca a jeho priateľa, s ktorým neskôr usporiadali niekoľko spoločných maliarsko-sochárskych výstav. Bola som dieťa, keď

som ho začala vnímať ako výraznú osobnosť, extroverta a tak si ho pamätám podnes. Až po nejakom čase som si uvedomila, že sa prosto naraz stratil z môjho obzoru. Prestahoval sa s druhou manželkou do Piešťan, usadil sa a postupne si zvykol na uzavretejší spôsob života. Neskôr mu cestovanie obmedzil aj zhoršujúci sa zdravotný stav. Jeho život sa viaže na Trnavu v istom

konkrétnom období, ktoré však bolo podľa mňa jedným z najplodnejších a asi aj najšťastnejších v jeho živote,“ spomína dcéra sochára Josepha Jurča a kunsthistorička Simona Jurčová na svojho otca i Emila Pauloviča, ktorý do ateliéru svojho priateľa zväčša vodil známych hercov z trnavskej scény.

Martin Jurčo

V SPOTE PRE NEPOČÚJÚCICH AJ LEOPOLDOVSKÁ STANICA

Leopoldovská stanica zaujala v minulosti viacerých filmárov a mihla sa v niekoľkých slovenských filmoch, napr. v jednej z poviedok televízneho filmu O mužoch, ženách a deťoch či vo filmovom spracovaní románu Ladislava Balleka Pomocník. Aktuálne sa objavila v novom spote, ktorý pri príležitosti Medzinárodného týždňa nepočujúcich pripravila mladá trnavská režisérka Martina Slováková v spolupráci s Nadáciou Pontis. Celý štáb nakrúcal v Leopoldove len krátko a v klipe nájdeme aj prostredie vlaku alebo hlavnú železničnú stanicu v Bratislave.

„Nápad nakrútiť spot o nepočujúcich prišiel zo strany nadácie, s ktorou dlhodobo spolupracujem na rôznych projektoch. Pontis sa venuje rôznym spoločenským témam a sociálnym oblastiam, portfólio ich aktivít je skutočne pestré. Cez Nadačný fond telekomunikačnej spoločnosti už dlhodobo podporujú komunitu nepočujúcich, najmä ľudí so sluchovým postihnutím, ktorí sa rozhodli založiť si vlastné podnikanie,“ hovorí režisérka Martina Slováková, ktorá študuje na Vysokej škole výtvarných umení a spolupracuje s RTVS, konkrétne so Slovenskou televíziou a Rádiom FM. Najnovší projekt je internetovým spotom a šírila ho spomínaná nadácia počas Medzinárodného týždňa nepočujúcich cez internetové portály a sociálne siete. Martina Slováková je spoluautorka scenára a režisérka projektu. Spolupracovala aj na zvukovej a strihovej skladbe. Jej začiatky v tejto oblasti sa začali minulý rok, keď v rámci projektu Nepočujúci podnikatelia nakrúcali krátke profilové dokumenty vybraných podnikateľov. „Za všetky spomeniem zaujímavý príbeh nepočujúceho paraglistu Jožka Markoviča z Prievidze, ktorý šije padáky. Pri príležitosti Medzinárodného týždňa

nepočujúcich sme sa prísť niečím ešte viac originálnym, jednoducho rozhodli sme sa urobiť niečo iné. Dievčatá z nadácie prišli s nápadom urobiť video, ktoré by ľuďom ukázalo bežnú situáciu v živote nepočujúceho,” hovorí Martina Slováková. A tak sa usilovali hľadať prostredie, s ktorým sa človek stretáva každý deň. „V spote účinkuje nepočujúca profesionálna herečka Zuzana Daubnerová z divadla Tiché iskry z Banskej Bystrice, teda z divadla, v ktorom účinkujú nepočujúci herci. Naším cieľom bolo zachytiť jeden obyčajný deň v živote nepočujúceho človeka a ukázať ľuďom, že nepočujúci žijú medzi nami. Sú rovnakí ako my. Obyčajní ľudia, ktorí sa dokážu integrovať v spoločnosti, len im chýba jeden zmysel. Napriek tomu sa nepočujúci často stretávajú s predsudkami zo strany okolia i potenciálnych zamestnávateľov. V spote sme stavili na emócie, atmosféru a prácu so zvukom, ktorí síce my počujúci vnímame, ale u nepočujúcich je to inak. Svet nepočujúcich je skôr vizuálny, vnímajú očami a hovoria rukami,” hovorí režisérka. No a prečo sa tímu zapáčila práve leopoldovská stanica? „Pri výbere miest na nakrúcanie sme hľadali menšiu peknú a nie moderne zrekonštruovanú vlakovú stanicu. Ja ako Trnavčanka som si hneď spomenula na priestor a atmosféru leopoldovskej haly. Leopoldov bol aj logisticky a strategicky veľmi výhodné miesto, keďže celý štáb sa presúval z Bratislavy na miesto nakrúcania a naspäť vlakom,” hovorí Martina Slováková.

Martin Jurčo, foto Petra Nagyová

Minister žiadosť na financovanie ekodvora zamietol

Projekt v oblasti separovania odpadu v Leopoldove definitívne prestal byť pre mesto aktuálny. Na konci októbra dostalo vedenie mesta rozhodnutie ministra životného prostredia Petra Žigu, v ktorom zamietol žiadosť mesta z 5. apríla tohto roka o preskúmanie rozhodnutia o neschválení žiadosti o nenávratný finančný príspevok (NFP) v rámci plánovaného projektu Separovaný zber komunálneho odpadu v meste Leopoldov, a zároveň tak potvrdil pôvodné marcové stanovisko Ministerstva životného prostredia SR. Pripomeňme, že ide o projekt, v rámci ktorého sa mesto usilovalo vybudovať nový zberný dvor z európskych prostriedkov. Keďže starší projekt nebol úspešný, vedenie mesta v spolupráci s externým manažérom inovovalo pôvodný projekt. Poslanci zastupiteľstva vzniesli voči rozsahu inovovaného projektu námietky, pretože sa obávali výrazného finančného zataženia mesta v budúcnosti, keby sa mal tento inovovaný a v zastupiteľstve nedokomunikovaný variant zrealizovať v celej svojej šírke.

Minister vo svojom zdôvodnení uvádza, že výberová komisia odporučila žiadosť mesta zamietnuť pre nespĺnenie jedného z výberových kritérií. „Dôvodom neschválenia predmetnej žiadosti o NFP bolo limitovanie finančných prostriedkov vyčlenených na výzvu č. OPZP-P04-11-3 vo výške 50 000 000,00 eur a ich použitie na financovanie žiadostí, ktoré v procese odborného hodnotenia získali vyššie bodové hodnotenie ako žiadateľom predložená žiadosť,” uvádza sa v rozhodnutí ministra, pričom výberová komisia odporúča na schválenie len tie žiadosti, ktoré dosiahli aspoň 70 % bodov z maximálneho počtu bodov a zároveň v žiadnom z posudzovaných kritérií nemohol žiadateľ získať menej ako 50 % bodov. Z počtu bodov, ktoré v posudzovaní získala leopoldovská žiadosť, vyplýva, že zarátanie nenávratného finančného príspevku by spôsobilo prekročenie výšky alokovaných finančných limitov na zverejnenú výzvu, a tak žiadosť výberová komisia a po nej aj odvolacia Komisia vo veciach preskúmania rozhodnutí o žiadostiach o nenávratný finančný príspevok z fondov Európskeho spoločenstva s definitívnou platnosťou zamietli.

(jh)

Veriaci leopoldovskej farnosti si 15. októbra pripomenuli 300. výročie posvätenia svojho chrámu zasväteného sv. Ignácovi z Loyoly. Za toto dlhé obdobie chrám prešiel mnohými ťažkými skúškami, viackrát vyhorel a v dávnejších časoch bol vytápaný bludným Váhom, ktorý často menil svoje koryto. Vždy sa však našli ľudia, ktorí boli ochotní priložiť ruku k dielu, aby bohostánok nezanikol a slúžil aj ďalším generáciám.

S blížiacim sa okrúhlym výročím posvätenia chrámu sa veriaci na čele so svojim duchovným otcom rozhodli

Tristé výročie posvätenia Kostola sv. Ignáca z Loyoly

odiť ho do nového šatu. Najskôr v októbri a novembri minulého roka sa uskutočnila revízia a následná oprava nevyhovujúceho elektrického vedenia. Po tejto oprave a oškriabaní stien sa vymaľoval celý kostol vrátane opravy fresiek. V marci a apríli tohto roka sa vymenila stará betónová podlaha za novú – mramorovú. Opravilo sa kúrenie a upravili sa lavice. Chrám bol vyzdobený vynoveným oltárom, ambónou a podstavcom na relikvie svätých a blahoslavených, ktoré sú v našom kostolíku.

V Kostole sv. Ignáca z Loyoly si okrem iného toto výročie pripomenuli veriaci 21. októbra na slávnostnej svätej omši, ktorú celebroval emeritný biskup Mons. Dominik Tóth a spolucelebrovali páter jezuita ThMgr. Mons. Anton Adamkovič a miestny kňaz Ing. ThMgr. Jozef Sudor. Počas svätej omše bol náš chrám znovu posvätený, konsekrovaný bol nový oltár a konsekračné kríže. Pán biskup ocenil mravčiu prácu duchovného otca a veriacich, ktorí boli ochotní pomôcť či už pridaním ruky k dielu, hmotným darom a neposlednom rade aj modlitbami, obrovským uznaním.

M. Adamkovič

NIEKOĽKO DROBNOSTÍ Z DEJÍN KOSTOLA

Patrocínium leopoldovského kostola, teda jeho zasvätenie sv. Ignácovi z Loyoly, odzrkadľuje prítomnosť jezuitov v pevnosti – napokon sa zúčastnili aj na zakladaní farnosti v Mestečku. Aj preto neprekvapuje zasvätenie kostola sv. Ignácovi z Loyoly, zakladateľovi Spoločnosti Ježišovej (jezuitov), ktorým bola zverená správa v pevnosti, keďže v samotnej pevnosti stál kostol zasvätený sv. Leopoldovi. Upozorňovať na to môžu aj iné sakrálné objekty v blízkosti nášho kostola –

dva stĺpy s Pannou Máriou, socha sv. Jána Nepomuckého z 2. polovice 18. storočia (pôvodne stála asi pred Kostolom sv. Leopolda v pevnosti), socha tohto svätca v kostole a jeho plastika na vrchole baldachýna krstiteľnice, v kostole v pevnosti bol jeden oltár zasvätený sv. Františkovi Xaverskému – teda kultové objekty zasvätené autoritám, ktoré jezuiti propagovali v období protireformačných aktivít.

Na našom území nejde o priveľmi časté pa-

trocíniom – nachádza sa na Slovensku desať ráz, pričom zahrnuje nielen kostoly, ale aj kaplnky a ďalšie sakrálné objekty.

*

Dnešný kostol sa staval pravdepodobne v rokoch 1710 – 1712. Iné pramene zasa uvádzajú začiatok aj dokončenie stavby dokonca v r. 1693 – základný kameň mal byť položený 8. augusta) s výdatnou pomocou jezuitov z pevnosti, ktorí ho spočiatku aj cirkevne spravovali. Posvätený bol 15. októbra 1712 (1693?). Doterajšie informácie hovoria ako o prvom farárovi v Mestečku o pátrovi Jánovi Delphinim či skôr Delpinim (1741/1749 – 1763), zároveň pátrovi jezuitskej misie v pevnosti. V mestečských písomnostiach uložených v trnavskom štátnom archíve sa však o ňom zachoval už doklad vzťahujúci sa k roku 1739 (P. Joannes Baptista Delpini). Po ňom a pravdepodobne i pre ním aj ďalší pátri z jezuitskej misie v pevnosti boli farámi v Mestečku.

*

V publikácii Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku sa uvádza, že jezuiti z pevnosti začali so stavbou prvého kostola v Mestečku už roku 1671. Tento pravdepodobne jednoduchý zrubový kostol mal však zaniknúť pri požiari r. 1683, keď veliteľ pevnosti nechal vypáliť okolie pevnosti aj s Mestečkom z obavy, že by sa v ňom mohli ukrývať Turci. Podľa tejto publikácie bola fara v Mestečku zriadená až 3. augusta 1775, no matriky sa tu viedli už od roku 1739 (dovtedy sa údaje vzťahujúce sa na Mestečko

zapisovali do matriky v pevnosti).

*

Kostoly najčastejšie ohrozovali živelné pohromy, medzi nimi najmä požiare. Prvý kostol v Mestečku (1671 – 24.7.1684?) vyhorel. Aj nový kostol, ktorý si v tomto roku pripomína tristé výročie, po šestnástich rokoch od svojho dokončenia bol vážne poškodený požiarom (1728), no zkrátko bol aj opravený. Zdá sa však, že nie všetky základné otázky súvisiace so staršími kostolmi v Leopoldove sú zodpovedané – publikácia Leopoldov 1669 – 1969 zasa uvádza, že kostol bol posvätený r. 1693 a po požiari r. 1728 zanikol. Podľa publikácie ho nahradil nový kostol, ktorý veriaci postavili z milodarov miestnych obyvateľov a veriacich zo širšieho regiónu.

Podľa publikácie Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku bol kostol vážne poškodený aj na začiatku 18. storočia počas povstania Františka Rákociho II. – zostali z neho len ruiny.

*

Medzi najcennejšie pamiatky kostola patrí klasicistická krstiteľnica z roku 1778 s lístkovým dekorom na okružnej kupe vrchnáka, ktorá počas vyše dvoch stovák rokov sprostredkovala sviatosť krstu tisíckam Mestečanov. Z poslednej tretiny 18. storočia pochádzajú aj klasicistické kamenné sväteničky, bočný oltár Panny Márie, kazateľnica, relikviár s tepaným dekorom. Hlavný oltár sv. Ignáca z Loyoly je mladší, pochádza z prvej tretiny 19. storočia.

ČO PREZRÁDZAJÚ ARCHÍVY...

O dvoch zbierkach na zničený kostol

Vrtochy počasia i ľudských dejín leopoldovský Kostol sv. Ignáca výrazne zakúsil viac ráz. Pravdepodobne bol poškodený zemetrasením roku 1763, smutné udalosti zažíval však najmä v 19. storočí. Najskôr to bola smutne známa a tragická povodeň na Váhu roku 1813, na ktorú si vo svojich básňach spomínajú aj vtedajší madunický farár Ján Hollý a hornozelenický evanjelický farár Pavel Vajaj (v Zeleniciach si ľudia ratovali holé životy vo veži kostola).

Voda podmyla aj múry leopoldovského kostola, začala padať klenba a múry sa podarilo zachrániť ich podopretím. Na istý čas sa presťahoval z poškodenej fary aj miestny kňaz do susedného Červeníka. Na opravu poškodeného kostola žiadali Mestečania od hlohovského grófa Erdődyho päť tisíc pálených tehál. Preto za účinkovania kňaza Juraja Jedličku spísali zdvorilú žiadosť o pomoc, ktorú adresovali grófovi. Uvádza ho v prepise do súčasnej slovenčiny:

Na najstarších vyobrazeniach má kostol v Mestečku vežu na východnej strane – ide asi o pôvodný kostol.

„Vaša Excelencia, najosvietenejší pane, pane grófe, náš najdobrotivejší pane! Tlačení súc veľmi doliehavou a veľmi nevyhnutnou potrebou, nútení sme na kolenách klačiac utiekať sa k добрote a láskavosti Vašej, pretože za mimoriadnej povodne na rieke Váh v roku 1813 mnohé stavania, ako aj s veľkým nákladom postavený kostol boli zničené natoľko, že iba ruina nám tam straší, chcúc preto vopred vystríhať sa škody, prosíme s najväčšou poníženosťou, aby nám Vaša Excelencia ráčila udeliť 5 000 pálených tehál na opravu nášho kostola. Istotne dar tento a zhovievavosť k tejto veľkej pohútke slúžiť bude k vyslyšaniu našich prosieb každodenných, ktoré za nedotknuteľnosť a šťastie Vašej Excelencie chceme v Božom chráme vylievať, zostávame Vašej

Excelencii verní a najponíženejší občania Mestečka.“

*

Ďalšia ťažká skúška pre kostol prišla v súvislosti s ostreľovaním pevnosti v Slovenskom povstaní (1848 – 49), ktoré vzniklo počas napätia situácie medzi uhorskou vládou a rakúskym cisárom. Cisárski vojaci sprevádzaní slovenskými dobrovoľníkmi chceli z rúk prouhorsky orientovaného veliteľa leopoldovskej pevnosti plk. Kolomana Ordódyho (Ördödyho) vymaniť cisársku pevnosť, aby nebola na pomoci uhorským stavom. Ešte predtým však veliteľ pevnosti prikázal dragúnom z pevnosti 20. decembra 1848 vypáliť celé Mestečko a jeho zvyšky boli zničené počas ostreľovania pevnosti. V Mestečku vraj zostala stáť jediná stavba – bývalá pastieraň, ktorá vraj slúžila zároveň ako obecný chudobinec s jednou izbou. Ostreľované vtedy boli aj kostoly vo vtedajšom Mestečku a Verešvári, na čo podnes upozorňujú delové gule zamurované do múrov obidvoch kostolov (v našom kostole na východnej strane a na budove dnešnej fary).

O bombardovaní na začiatku roka 1849 si spomína v rukopisných memoároch obyvateľ Verešvára Jozef Šupka (prezýval sa Synak): „Tam videl Sinak jako ti Gule a Bumbi a Rachtle lítali do Opóldu jako Raráški v Blesku nad ten veliki Dim, lebo tá hmla sa už bola stratila... A to dalejšie, jako Opóld tedi vizíral, neni možné ani vipísať šetko, lebo Króvu ani Okna celého nikde nebolo, len jako jenna sem a tam rozhádzaná

a dolámaná Rachotina šetko vizíralo.“ Cisársky poľný maršal Šimunič, ktorý sa zdržiaval v Červeníku, v liste z 24.12.1848 uvádza, že nejestvovalo ani spojenie medzi Fraštákom (Hlohovcom) a pravým (leopoldovským) brehom Váhu – most totiž takisto zhorel.

Oheň zachvíľu pohltil aj strechu a vežu mestského kostola, poškodilo sa aj jeho vnútorné zariadenie. Požiar zničil zvony aj vežové hodiny. Aj v tomto pohnutom období sa mestský farár Martin Tulaj (podobne ako po spomínanej povodni) zdržiaval v bezpečnejšom Červeníku. Po necelých dvoch rokoch sa kostol napokon dočkal nového šindľového pokrytia (1850), o ďalšie tri roky (1853) aj spevnenia múrov a drobnejších úprav. Roku 1863 napokon pribudla aj nová kostolná veža. Oprava kostola napredovala pomaly, ako to dosvedčuje aj prosba o milodary na výstavbu novej veže, ktorú spísali richtár Jozef Ottinger a Štefan Michálek, správca farnosti po M. Tulajovi.

Wisoce wáženy Pani Dobrodincowé!

Niže doložené v Slaw. Nitranskej Stolici pri Leopoldove ležícce Mesztecsko Ujvároska, bolo v Roku 1848mém ze Strelbú a Ohňom celkom zniwočené, pri kterém nešťastlivem Páde aj jeho Kostol častečně, Weža ale celkom zrúcaná bola. Tato tak strašná na jeho Majetku utrpena Porážka, nedala podpísanej Obci po dnešní deň do toho Stawu Majetnosti dojt, aby swoje Domi, Kostol a Wežu bez Pomoci laskawich Dobrodincú wistawit mohla, čo sa už s tím dokázat dá, že Visoka Král. Uherská Cancelaria, uznajúc chudobu Meszteccka tohto nešťastlivého, Dobrowolnú Zbierku na wistaveny Weže jeho, 21ho Septembra 1861 Milostiwé powolit ráčila. Ponewáč Stawba Weže už v Roku 1861ém započata je, tak sa podpísaná Obec Mestecsko Ujvároska wšec-kých Pánú Dobrodincú a Krestanských Bratrú s poniženosti prosit opovažuje žebi jemu ku dokončeny Stawbi Weži tejto Milostive prispievali, a takové Milosrdné Dárky do pritomnej Knižečky vlastnoručně zapísat ráčili.

Dáno v Mesztecsku Ujvaroska dňa 1.ho Januara 1862

Štefan Michálek v. r. Farár

Gosef Ottinger, Richtár

Verejná prosba mestského farára a richtára našla odozvu. V trnavskom štátnom archíve sú uložené dve knihy, v ktorých sa evidovali všetky dary a príspevky na opravu kostola. Spolu je v nich pritom zaevidovaných asi 14 tisíc príspevkov! Darcí pochádzali z mnohých aj blízkych, aj vzdialených farností a obcí. Samozrejme, darca prispieval podľa svojich možností alebo podľa svojho uváženia – niektorí darovali štyri-päť grošov, iní celú zlatku, ba dokonca aj niekoľko zlatiek. Tak napríklad súľovský richtár Ján Rafaj daroval dve zlatky, richtár z dediny Tovarníky jednu zlatku, jednou zlatkou prispel aj nitriansky biskup. Niektorí darcí, ktorí nevedeli písať, podpísali sa len krížikom, iní dôstojným a vypísaným písmom, ba nájdeme tu aj anonymných donátorov.

Zbierka putovala aj so založenými knihami, do ktorých sa pripisovali príspevky, dva roky po mnohých regiónoch – nájdeme v nej darcov aj zo severného a stredného Slovenska, ba aj z dnešného Maďarska – z Pešti, Budína, Vesprému, Kečkemetu, z Péča, prispel dokonca aj kapitán Segedínskeho hradu. Darovacie zápisy richtárov alebo kňazov sú väčšinou opatrené aj odtlačkom ich pečatí do vosku. V určitých cykloch sa v knihe robila revízia, ako to naznačujú poznámky typu: 12.1.1862 – sme poradek [s] pritomnu Knišku urobili ag penaze sme zali. Zeznawame. [V] Dome Richtarskem pritomnosti Celeho Uradu. Priebežnú uzávierku a prevzatie peňazí v knihe potvrdzovali svojimi podpismi Jozef Ottinger a päťica prísažných (členov obecnej rady, vtedajších „poslancov“) a peniaze hneď putovali na zabezpečenie materiálu a prác. Prvú knihu zápisov milodarov uzavreli 21. novembra 1863, čiže rozsiahla zbierka trvala najmenej dva roky. Aj tieto záznamy odkazujú teda nielen na pohnutú históriu nášho kostola, ale aj na to, s akou úctou, námahou a obetou ho starí Mestečania zveľadovali, a teda aj na to, akú hodnotu by mal mať aj pre súčasníkov.

Prípravil Juraj Hladký

Zo života zdravotne postihnutých v meste

Blíži sa koniec kalendárneho roka a každý hodnotí, aké bolo to uplynulé obdobie. Na začiatku sme optimisti, no časom, v priebehu roka, sa boríme s problémami. Aký bol rok 2012 v našej mestskej organizácii Slovenského zväzu telesne postihnutých a Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami? Bol náročný, ale usilovali sme sa našim zdravotne postihnutým členom pomôcť či už dobrými radami, povzbudeniami a stretnutiami. Upriamili sme sa na podporu nášho zdravia.

V januári sme v klube zorganizovali presedenie s prednáškou o zdravom životnom štýle. V apríli sme mali výročnú členskú schôdzu, zároveň sa apríl niesol v znamení kvetov. Zorganizovali sme preto autobusový zájazd na medzinárodnú výstavu kvetov Gardenia do Nitry. Mnohí si tam zakúpili kríky, kvety, liečivé bylinky aj s návodom na úspešné pestovanie.

V máji sme si upevňovali zdravie na dvojtýždňovom rekondično-rehabilitačnom pobyte v sanatóriu v Limbachu. Vo chvíľach oddychu sme na prechádzkach po okolí obdivovali krásy našej prírody a dýchali čistý horský vzduch. Na pozvanie prišiel medzi nás aj strieborný hokejista Miroslav Šatan a strávili sme s ním príjemné chvíle. Nakoniec sa s nami vyfotil, aby sme mali na toto stretnutie milú spomienku.

V júli sme zrealizovali Deň zdravia na kúpalisku v Dunajskej Strede. Akcia mala úspech, pretože sme ju zorganizovali ako rodinné kúpanie s vnúčatami. V septembri sme absolvovali týždňový liečebno-rehabilitačný pobyt v kúpeľoch Nimnica. V októbri využilo šesť zdravotne postihnutých možnosť rehabilitačného pobytu v Limbachu. Pekné októbrové počasie sme zasa využili aj na zábavné posedenie pri harmonike, spojené s opekačkou v príjemnom prostredí Spolkovej záhrady v Leopoldove.

Pre zdravotné problémy väčšiny členov sme tento rok neuskutočnili poznávací zájazd. S rokmi nám pribúdajú aj zdravotné problémy a spolu s finančnými problémami nás limitujú v realizácii náročnejších aktivít. Napriek tomu sa snažíme prežívať plnohodnotne svoj čas.

Mária Petrášová

ŠANEC: ČINORODO A POVZNÁŠAJÚCO

Aj počas celého tohto roka sa usiluje občianske združenie Šanec spríjemniť a vyplniť voľný čas svojich členov okrem iného aj návštevami divadelných predstavení, výletmi či inými akciami. Dvadsiateho štvrtého mája tak päťdesiat našich členov navštívilo pútnické miesto Mariazell v Rakúsku. V letných mesiacoch jún a júl sme navštívili termálne kúpalisko Vincov les. Okrem kúpania sme zabezpečili návštevu tunajšieho ústavu na výkon trestu odňatia slobody a múzea v jeho administratívnej budove. Pri návšteve tohto zariadenia sme si uctili pamiatku zavraždených príslušníkov a priamo v areáli ústavu pamiatku biskupa Pavla Petra Goidiča a Metoda Dominika Trčku, ktorí tu boli väznení, položením symbolických kytiek.

Na konci augusta sme navštívili Poľsko. Cieľom našej cesty boli pútnické miesta Czenstochowa a Licheň. Všetci sme boli prekvapení a udivení krásou a majestátnosťou týchto pútnických miest a verím, že každý z nás si priniesol okrem bohatých zážitkov aj pokoj v duši.

V auguste a septembri sme navštívili Hronský Beňadik, kde sme si uctili relikviu krvi Krista Pána, a v Novej Bani sme navštívili kostol, v ktorom práve v tom čase bola inštalovaná výstava ovocia, zriadená ako poďakovanie v duchu 1150. výročia príchodu vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda na naše územie. Tu pre nás odslúžil svätú omšu náš duchovný otec, pán farár Jozef Sudor. Nakoniec sme navštívili hrad a katedrálny chrám zasvätený sv. Emerámovi v Nitre.

Rakúsko sme opäť navštívili 13. a 14. októbra, tentoraz v podobe výletu do krásneho a starobylého Salzburgu. Mesiac október je aj mesiacom úcty k starším a preto sme pri tejto príležitosti 21. októbra usporiadali posedenie za účasti viac ako sto našich členov. V novembri sme zasa navštívili

Divadlo Jána Palárika v Trnave, kde sme si pozreli predstavenie Malé peniaze. V decembri ešte pripravujeme posedenie pri jedličke, kde si všetci spoločne pripomenieme adventné obdobie a príchod najkrajších sviatkov roka – Vianoc.

Aj v nasledujúcom roku by sme chceli pokračovať v našej práci a vyplniť voľný čas našich členov usporadúvaním podujatí, o ktoré prejavia záujem. Tie, ktoré sme pripravili v roku 2012, by sme nemohli uskutočniť bez finančnej pomoci mestského úradu na čele s primátorom mesta JUDr. Milanom Gavorníkom. Jemu, poslancom mestského zastupiteľstva aj pracovníckam MsÚ s blížiacimi sa vianočnými sviatkami a vstupom do nového roka želáme veľa zdravia, šťastia, pracovných úspechov.

Zároveň si aj my všetci navzájom zaželajme pevné zdravie, šťastie a Božie požehnanie a veľa ľudského porozumenia pri vzájomných stretnutiach.

Michal Adamkovič

OBNOVILI PARKOVISKO A KRÁTKY CHODNÍK NA HURBANOVEJ ULICI

V súvislosti s rekonštrukciou miestnej komunikácie na Holubyho ulici, vytvorením nového chodníka a opravou školského ihriska sa mesto rozhodlo zainvestovať aj do rekonštrukcie pôvodného a zanedbaného parkoviska pri školskom ihrisku, tvoreného polovegetačnými tvárniciami. Na tomto mieste pribudne aj priechod pre chodcov. Cieľom úprav je zosúladiť architektonický výzor „hlavného ťahu“ zo železničnej stanice do centra mesta a zároveň zvýšiť bezpečnosť a komfort chodcov.

Z pôvodného parkoviska pri ihrisku odstránili doterajšie tvárnice a oblúky so zeleňou, čím sa zvýšil počet parkovacích miest na deväť. Povrch nového parkoviska tvorí drenážna betónová dlažba, a teda nové parkovisko s kolmým spôsobom státia svojím výzorom nie je ničím odlišné od tých na rekonštruovanej Holubyho ulici.

Na jestvujúci chodník, vedúci okolo ihriska, nasypali podsypovú vrstvu, na ktorú pribudla taká istá dlažba, z akej je vyhotovený nový chodník na Holubyho ulici. Ide tak vlastne o pokračovanie chodníka z Holubyho ulice na Hurbanovu ulicu, ktorý bude dôležitý aj preto, že pri potravinách na križovatke Holubyho a Hurbanovej ulice bude zriadený nový priechod pre chodcov. Ten bude zasa slúžiť aj na to, aby sa chodci perspektívne mohli bezpečne napojiť na budúci chodník, vedúci popri miestnej komunikácii na Holubyho ulici až po železničnú stanicu.

(jh)

PRIBUDLO OKOLO 400 HROBOVÝCH MIEST

V tohtoročnom rozpočte poslanci vyhradili financie aj na rozšírenie mestského cintorína. Spomedzi dvoch navrhovaných riešení napokon presadili z hľadiska údržby vhodnejšie postupné rozširovanie pietneho areálu. Areál bývalého pohrebiska, ktorý sa doteraz sčasti využíval ako záhradky a sčasti ležal úhorom, rozdelili na dve časti – jedna sa upravuje ako budúce pohrebisko, druhá, vzdialenejšia časť, zostane naďalej ležať úhorom.

Časť pohrebiska, kde pribudnú nové sektory s hrobovými miestami, sa podrobila vyčisteniu ešte v letných mesiacoch. Odstránil sa náletový porast a poškodené stromy, spoločensky hodnotné stromy boli ošetrené a omladené boli aj stromy v malej aleji okolo pôvodného chodníka. Keďže v lokalite sú už uložené elektrické rozvody, nainštalovali tu kandelábre s guľovými svietidlami, aké sú v staršej časti cintorína, a pribudnú rozhlasové amplióny. Ešte na začiatku novembra začali pracovníci dodávateľskej firmy osádzať obvodové múriky a postupne aj kovové výplne plotu. Umiestnenie chodníkov v novej časti cintorína kopíruje ich rozloženie a vetvenie v starej časti cintorína, aby malo pohrebisko jednotný ráz. Široké sú 2,40 m a ich konštrukcia pozostáva z krytu z betónovej dlažby a po bokoch je uložená do betónových parkových obrubníkov.

Podľa prepočtu hrobových miest v pôvodných sekciách bude počet hrobových miest v nových sekciách podobný ako v starších dvoch sekciách – v jednej sa nachádza 160 jedno- a dvojhrobov a v druhej sekcii 162 hrobov. Rozšírenie cintorína by malo mesto vyjsť na 45 tisíc eur.

(jh)

VETERINÁRI

UPOZORŇUJÚ

Zimné mesiace sú typickým obdobím zabíjačiek a aj keď domáce zabíjačky pomaly ustupujú aj z nášho mesta, je dobré pripomenúť upozornenie veterinárov, že aj naďalej platí povinnosť nahlasovania domácej zabíjačky ošípaných a hovädzieho dobytká aspoň 1 deň vopred na regionálnu veterinárnu a potravinovú správu. Nahlasovanie domácej zabíjačky hovädzieho dobytká je nevyhnutné kvôli odberu vzoriek na BSE a likvidácii špecifického rizikového materiálu (predovšetkým mozgu, miechy, čriev zvierat). Miestom, kde si treba splniť nahlasovaciu povinnosť, je Regionálna veterinárna a potravinová správa v Trnave (Zavarská 11, 918 21 Trnava, tel.: 033/5501447, 033/5922111).

Nahlasovanie domácich zabíjačiek ošípaných je takisto nutné vykonať, aj keď podľa usmernenia Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Bratislava z tohto roku sa v okresoch, ktoré sú v pôsobnosti RVPS Trnava (teda aj okrese Hlohovec), nebudú odoberať vzorky na laboratórne vyšetrenia svalovca ošípaných z domácich zabíjačiek. Nenahlásenie domácej zabíjačky ošípaných a hovädzieho dobytká je podľa § 48 zákona o veterinárnej starostlivosti klasifikované ako priestupok, za ktorý je možno uložiť pokutu od 400 do 1000 eur.

(ra)

ALTERNATÍVA SEPARÁCIE ŠATSTVA A OBUVI

V novembri pribudla v meste nová možnosť separácie použiteľného šatstva, textilu, obuvi a hračiek prostredníctvom zberných boxov. Túto službu zaviedlo mesto v spolupráci so zberovou spoločnosťou ako alternatívu pre šatstvo, obuv a hračky, ktoré by nemuseli skončiť v zberni odpadu len preto, že vyšli z najnovšej módy, ale dokázali by ešte priňať úžitok napríklad núdznym.

V meste je rozmiestnených šesť takýchto boxov na Hollého, Gucmanovej, Gojdičovej a Nádražnej ulici, na Ulici I. Kraska (najčastejšie na miestach, kde sú umiestnené kontajnery na sklo) a v zbernom dvore. Prevádzkovateľ aj mesto prosia občanov o to, aby veci, ktoré hodlajú umiestniť v spomínaných boxoch, boli čisté (oprané, umyté) a zabalené vo fólii (v igelitovom vreci,

taške), keďže sa predpokladá ich ďalšie využitie. Prevádzkovateľ bude boxy vyberať v dvojtyždenných intervaloch a podľa ich využitia zväži, koľko boxov nechá v meste v budúcnosti.

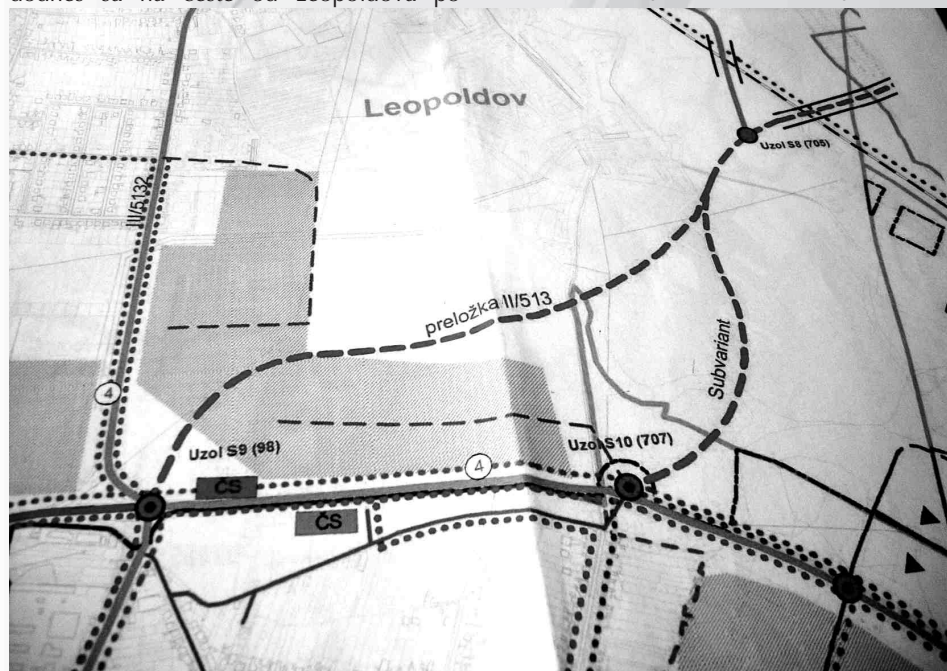
(jh)

DO MESTA TRIDSÄT MINÚT? Z LEOPOLDOVA DO HLOHOVCA AJ VIAC.

Isto aj vy patríte medzi tých, ktorým najmä cesta z Leopoldova do Hlohovca už roky strpčuje život. Dvadsaťminútové až polhodinové kolóny pred hlohovským mostom, rad áut siahajúci až po výjazd z diaľnice D1, ale aj problém s odbočením z leopoldovskej Hlohovskej cesty smerom do Šulekova. Aj to je už tradičný obrázok najmä predvíkendových dní. Je len zázrakom, že dodnes sa na ceste od Leopoldova po

Hlohovec nevyskytla taká havarijná situácia, ktorá by spôsobila celkový kolaps dopravy a obeť na životoch. Neúnosnú situáciu analyzujú a hľadajú z nej dostupné východiská obidve samosprávy, teda hlohovská i leopoldovská. Očakávaný zákaz vjazdu tranzitnej dopravy z diaľnice D1 smerom na Nitrú úľavu nepriniesol, vodiči zákaz nerešpektujú a po výstavbe hypermarketu pred Hlohovcom sa situácia ešte zhoršila.

Kritická situácia v doprave najmä v smere od Leopoldova a Šulekova do Hlohovca v mieste po most nad Váhom je už dlhoročná a okrem spomínaného hypermarketu sčasti zhoršili plynulosť premávky aj dva kruhové objazdy a svetelný priechod pre chodcov na hlavnom námestí v Hlohovci. Ako sme sa dozvedeli, o riešení situácie už niekoľkokrát rokoval primátor Hlohovca Peter Dvoran s leopoldovským primátorom Milanom Gavorníkom a so starostom Červeníka Mariánom Mihálikom. Problém sa ocitol aj na rokovaní leopoldovského zastupiteľstva.

Podľa Miroslava Hudeca z odd. hospodárskej činnosti Mestského úradu v Hlohovci cesty II/513 a II/507 prechádzajú stredom mesta a sú dlhodobo preťažené. „Mesto sa snažilo riešiť situáciu na úrovni vyššieho územného celku a ministerstva dopravy. Pripravujeme komplexný generel dopravy, ktorý by mal počítať s dvomi variantmi riešenia situácie. Prvý spočíva vo vybudovaní obchvatu mesta, ktorým by bolo riešenie tzv. severného variantu a ktorý by vyplynul z prepojenia trás z Komárna a Nitry smerom k diaľnici D1. Druhou možnosťou je vybudovanie nového mosta v časti pri Šulekove.“ Vybudovanie provizórneho mosta v časti pri Šulekove a pri zámockej záhrade v Hlohovci by čiastočne riešil akútnu situáciu a bol by záložným variantom pri poškodení či oprave terajšieho mosta. Tento variant by stál okolo 3,5 milióna eur a situáciu navyše skomplikovalo teoretické budovanie vodného diela Sereď – Hlohovec.

Ideálnejšie riešenie

„Z rokovania s primátorom Leopoldova a starostom Červeníka vzišiel taká návrh, že by bolo najideálnejšie zrealizovať variant prepojením cesty I/64 z Komárna do Hlohovca až po diaľnicu D1, čím by sa vyriešil severný obchvat Hlohovca. V súčasnosti Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR pripravuje projektovú dokumentáciu. Tá po zvážení všetkých možných alternatív a hypotetických problémov napríklad s výkupom pozemkov by mohla byť dohotovená najneskôr v prvom štvrtroku 2013,“ povedal primátor Hlohovca Peter Dvoran. Primátori i starosta sa stotožňujú s obidvomi variantmi. Prvý variant hovorí o vedení cesty od Soroša smerom popri železničnom moste. Táto cesta by sa mala napojiť na predpokladaný kruhový objazd pri benzínovom čerpadle v Leopoldove (cesta by teda viedla cez pole medzi Novopoldom a

čerpacou stanicou). Druhý variant, ktorý v podstate vyhovuje aj leopoldovskej samospráve, by menej zasiahol do prostredia a predpokladá odklonenie dnes jestvujúcej cesty v smere od diaľnice od jej dnešnej trasy až niekde na úrovni Šulekovskej cesty a ďalej by cesta pokračovala ako v prvom variante – popri železničnom moste. V tomto úseku by mala byť cesta dvojprúdová v oboch smeroch, keďže sa predpokladá, že jestvujúcu dopravnú zaťaženosť v krátkej budúcnosti ešte zvýrazní otvorenie plánovaného dopravného terminálu pri leopoldovskej železničnej stanici. Tento variant by sčasti odbremenil aj mesto Leopoldov, ktoré je tiež preťažené tranzitujúcou dopravou.

Realizácia projektu, ktorý by mal financovať štát, je však zatiaľ v nedohľadne, preto primátor Hlohovca navrhol urgentne riešiť aspoň problém Hlohovca vybudovaním spomínaného provizórneho mosta pri Šulekove – tento návrh však zatiaľ v zastupiteľstve neprešiel. No poslanci sa skôr či neskôr nejakým riešením budú musieť zaoberať, pretože súčasný most ponad Váh slúži už viac ako 50 rokov a jeho nadmerné preťaženie spôsobí technické problémy. Obchádzka je za súčasných okolností dosť problematická, pretože najbližší most cez Váh je v Sereďi a rovnako vzdialený je Krajinský most v Piešťanoch, ktorý je tiež už v zlom technickom stave. Touto situáciou argumentuje aj primátor Hlohovca v zatiaľ neúspešnom presadzovaní projektu vybudovania provizórneho mosta cez Váh v časti pôvodného mosta na miestach, kde stál po druhej svetovej vojne drevený most. *„Zastupiteľstvo nechce zadlžovať mesto, no my nie sme natoľko zadlžený a komfort obyvateľa by mal byť prvoradý. Provizórny most by bol jednosmerný a slúžil by pre osobné autá a verejnú dopravu, sanitné vozidlá prípadne hasičské autá,“* hovorí Peter Dvoran.

Martin Jurčo Foto: juh

Z futbalu:

Striedavé triumfy mužov a úspech predprípravky

Zima už klope na dvere a s ňou ako každý rok prišla aj futbalová prestávka a čas na krátku regeneráciu a zhodnotenie uplynulej časti sezóny. Asi každý divák, ktorý sleduje zápasy leopoldovských mužov a ich účinkovanie v súťaži, mohol postrehnúť, že sú nevyspytateľní a s ich výkonmi je to ako na hojdačke. Ako už bolo mnohokrát spomínané, hrajú pekný kombinačný futbal. To určite lahodí každému priaznivcovi, ktorý navštívi štadión na Trolaskoch. Možno o čosi menej sa táto bilancia páči vedeniu, ktoré trápia práve nevyrovnané výsledky, ale na druhej strane je veľké plus, že sa tím skladá prevažne z mladých hráčov, odchovancov MTK. Ako aj sám tréner Richard Slovák skonštatoval, zlepšil sa prístup chalanov k tréningom. Venujú sa hlavne lopte, čo sa prejavilo aj v posledných zápasoch. Prihrávky do nohy a vysoká strelcká nádielka Číferu 8:0 len potvrdzujú jeho slová. Pochvalu si zaslúži určite celý tím po už spomínanej domácej výhre s Číferom, plnom bodovom zisku v Kľačanoch, kde Leopoldovčania vyhrali 2:6, však prišlo nečakané zakopnutie o slabšie Drahovce. Zápas sa odohral v Leopoldove na zablatenom teréne. Ako uviedol po zápase domáci tréner, tento terén nevyhovoval úsiliu o kombinačný futbal, a tak bojovnejšie Drahovce dokázali otočiť nepriaznivý stav z 2:0 na 3:2. Po tomto zápase bola vidieť na chalanoch nechúť a možno o čosi väčšie sklamanie ako obyčajne, pretože rozhodujúci gól padol po hlavičke z hranice pokutového územia. Predseda klubu si tiež povedal svoje a bol zarazený výsledkom. Šťastie vtedy stálo pri hostujúcom tíme. Táto prehra však asi nenechala na hráčoch veľké jazvy, keďže hneď o týždeň dokázali vo Veľkom Orvišti, ktoré bolo pred zápasom o bod vyššie v tabuľke, uchmatnúť súperovi 3 body po výhre 2:5. I napriek zbabranému zápasu s Drahovcami bojovníci z Leopoldova zanechali v poslednom zápase dobrý dojem a s pokojom môžu „prezimovať“ na šiestom mieste, len o skóre za Šulekovom. Tréner by počas zim-

nej prestávky chcel posilniť mužstvo o odchovancov Leopoldova, ktorí hrajú za iné tímy. Hovoril hlavne o Romanovi Kavuliakovi, ktorý spolu so Stanislavom Piovarčim hráva za Veľké Kostoľany. Všetko je však otvorené a ako sám tréner dodal, uvidíme, či to vyjde.

Trojzápasová spŕška prehíer dorastu škaredí ich doteraz celkom dobrý výkon. Až na pár závaňaní prevažne na Záhorí, kde chalani nedokážu vyhrať už dlhší čas, možno ich hru hodnotiť kladne. Viacerým hráčom sa však nepáči atmosféra v kabíne a počas vypätých situácií na ihrisku. Niektorí borci sú impulzívni, iní zase vyčítajú spoluhráčom zle prihrané lopty, a tak zbytočne plytvajú silami, ktoré by mali vložiť do hry. Ku koncu jesennej časti bola v tíme vysoká *maróдка* a pár hráčov bolo „vykartovaných“. Toto všetko sa premietlo napokon do výsledkov a koniec koncov aj do tabuľky. Nad Mokrým Hájom v domácom prostredí ešte mladíci dokázali vyhrať 1:0. Potom prišla vysoká prehra v Moravskom Sv. Jáne 7:0, následne zbabráný domáci zápas s Dubovanmi, tie si odniesli 3 body po tesnej výhre 0:1, a hatrick prehier zavŕšili Horné Orešany, ktoré chalanom nadelili 3 góly.

Pred hráčmi je zimná prestávka a dúfajme, že sa zregenerujú fyzicky i psychicky a vrátia sa k futbalu, ktorý ich pod vedením Richarda Slováka zdobí v V. lige už ne jednu sezónu. Tím prezimuje na treťom mieste za Šaštínom a Moravským Sv. Jánom so stratou 15 bodov.

Futbalová mlad počnúc žiakmi až po predprípravku si v jesennej časti viedla podľa očakávaní. Medzi žiakmi je zopár talentovaných hráčov, ktorým sa venuje Rastislav Nosál a priviedol ich v Oblastnej Skupine „B“ na siedme miesto. Stred tabuľky je vyrovnaný a na tretie Borovce chalani strácajú iba 5 bodov. Verme, že sa svojím talentom a tvrdou prácou dokážu po prestávke prebojovať čo najvyššie a o rok zabojujú o prvenstvo. Dobrý základ a rozvinutý talent je podporným pilierom dorastu, ktorý v ďalšej sezóne podporia i mladíci zo žiakov. Prípravkári si v novovytvorenej lige vybudovali pekné skóre 33:12, ktoré dokazuje streleckú efektivitu a útočné naladenie tímu. S jesennou časťou sa rozlúčili najlepšie ako mohli, krásnym výsledkom – výhrou v Majcichove 0:7. Skoro najmladší tím Leopoldova pod vedením Branislava Krajčoviča vstúpi do nasledujúcej jarnej časti z pekného piateho miesta. Verme, že sa chalantom bude dariť a na ďalšiu sezónu ich podporia i mladší hráči z predprípravky. Novovzniknutá predprípravka zožala veľký úspech u rodičov aj vo vedení klubu. Tréner Ivan Hegeduš sa u chlapcov usiluje vytvoriť správne futbalové návyky a naučiť ich základné pohybové techniky. Tiež sa snaží vychádzať s rodičmi a podporiť ich záujem o telesnú výchovu ich ratolestí. Predprípravkárov čaká aj zimný turnaj v hale, kde si budú môcť preveriť svoje už nadobudnuté zručnosti, „ukázať sa“ rodičom a hlavne zabaviť sa futbalom.

Aktuálne výsledky: www.mtkleopoldov.leonet.sk

Pripravil Filip Zlámala.

Šachový vlak z Prahy do Prahy prešiel cez Leopoldov dvakrát...

O tomto nevšednom vlaku, ktorý dokonca dvakrát prechádzal cez železničnú stanicu v Leopoldove, sme už napísali základné informácie vo štvrtom čísle nášho časopisu. Dnes prinášame ďalšie podrobnosti.

Do vlakovej súpravy s ôsmimi vozňami označených rytinami šachových figúrok a pomenovaných po prvých ôsmich majstroch sveta v šachu nastúpilo v Prahe na Hlavnej stanici 12. októbra 90 cestujúcich, z ktorých viac ako polovicu (46) tvorili šachisti a šachistky väčšinou z Českej republiky, ale aj z USA, Nemecka, Holandska, Rakúska, Švédska, Veľkej Británie, Fínska a jediný zástupca zo Slovenskej republiky – šachový veľmajster Ján Plachetka. Pre nás exotickú krajinu Čínu zastupoval malý sedemročný chlapec Yijan Yang ako najmladší účastník, ktorý kvôli tomuto turnaju priletel až z ďalekého Východu. Najstarším šachistom bol takmer 77-ročný Nemec. Z Prahy sa presúval vlak cez Nemecko a Poľsko na Slovensko (cez Brno, Kúty a Trnavu), kde mal len jednu zastávku 14. októbra, a to v Piešťanoch. V tomto kúpeľnom meste som na železničnej stanici o 18:30 hod. odovzdal riaditeľovi Pražskej šachovej spoločnosti Pavlovi Matochovi ako hlavnému organizátorovi tejto akcie štvrté tohtoročné číslo časopisu Leopoldov (s informáciou o Šachovom vlaku) a upozornil ho na Šachové okienko. S radosťou privítal, že šachovej tradícii sa darí aj v lokálnej a regionálnej tlači. Ako satisfakciu mi daroval svoj autogram s venovaním do knihy o českom šachovom majstrovi Karlovi Opočenskom, ktorú som od neho dostal ako dar za napísanie článku do Šachového týdeníka o dvoch takmer zabudnutých šachových turnajoch v minulom storočí v Piešťanoch (r. 1912 a 1922), kvôli čomu aj vybrali zastávku v meste barlolamača. Na pomoc trojročnej Lei Jesenskej z Piešťan, postihnutej detskou obrnou, bola usporiadaná ihneď po príchode v Hoteli Sorea Slíava simultánka veľmajstra Jána Plachetku s časovou kontrolou (60 min. pre veľmajstra a 30 min. pre súperov) proti jedenástim šachistom, počas ktorej sa vybralo a odovzdalo rodičom postihnutého dievčatka 565 eur. Šachový veľmajster hral bez nároku na honorár a (prehral len jednu partiu) vyhral s výsledkom 10:1.

Na druhý deň o 10. hod. bol vypravený vlak z Piešťan cez železničnú stanicu v Leopoldove smerom do Viedne. Svoje putovanie skončil opäť v Prahe 16. októbra, kde na účastníkov šachového turnaja čakalo vyhodnotenie a odovzdanie cien na Hlavnej stanici vo Vládnom salóniku. Víťazom sa stal s 2,5-bodovým náskokom český šachový veľmajster Martin Petr, ktorý vyhral všetkých trinásť partíí a odniesol si odmenu 25 000 Kč i sklený

model lokomotívy, ktorá ťahala Šachový vlak. Tretia priečka je výborným umiestnením slovenského seniora Jána Plachetku (v záverečných troch kolách vyhral všetky tri partie), ktorý zaostal za víťazom o 3,5 bodu. Zaujímavosťou bola účasť Václava Klauza, syna českého prezidenta. Obaja sú veľkými priaznivcami „kráľovskej hry“. Trinástkolový turnaj sa hral len počas jazdy vlaku zrýchleným tempom 20 min. na partiu s bo-

nifikáciou 5 sek. za každý vykonaný ťah. Druhý ročník tejto nezvyčajnej i vydarenej akcie sa skončil a viacerí jeho účastníci sa už tešia na tretí...

(GK)

Leopoldovskí šachisti spomínajú

Môj otec Ladislav Tačovský pôsobil mnoho rokov na Základnej škole v Leopoldove ako učiteľ, kde založil šachový krúžok. Spolu s Rudolfom Markom bol tiež spoluzakladateľom šachového klubu v Leopoldove. Naučil ma základy šachovej hry, keď som mal päť rokov. Otec spolu s mojím starším bratom Lacom hrali súťažne za Lokomotívu Leopoldov a ja som na stretnutiach, samozrejme, nemohol chýbať – priučal som sa. Spomínam si na Mariána Žemlu zo Šulekova, ktorý hral na prvej šachovnici a považoval som ho vtedy za najlepšieho hráča Lokomotívy. Brat Laco bol v polovici šesťdesiatych rokov minulého storočia majstrom školy v Leopoldove a na základe toho sa úspešne zúčastnil na okresnej šachovej súťaži v Trnave. O niekoľko rokov neskôr som ho napodobnil a z Pionierskeho domu v Trnave som priniesol medaily. Jeden rok striebornú, druhý zlatú a naposledy bronzovú, ale počet súperov bol vždy malý. Najviac sa nás zišlo deväť šachistov. Spomínam si aj na bleskový turnaj na Gymnázium v Trnave; tam nás bolo asi dvadsať, atmosféra veľmi napínavá, darilo sa mi a hral som o víťazstvo v turnaji s domácim hráčom. Pozične, materiálovo aj časovo som bol vo výhode, súperovi už takmer padala zástavka na hodinách, keď domáci rozhodca zápas ukončil remízou pre údajné opakovanie ťahov... Možno i táto „krivda“ spôsobila, že to bolo moje posledné súťažné súperenie. Šach som potom hral už len v rodine s otcom a bratom. Teraz pôsobím ako stredoškolský pedagóg na elektrotechnickej škole, kde vediem šachový krúžok, a preto ma veľmi zaujal článok o význame zakladania šachových krúžkov v školách. Taktiež v rámci krúžku sledujeme Šachové okienko, riešime jednotlivé skladby a zoznamujeme sa s históriou aj zaujímavosťami zo sveta šachu. Opäť aspoň myšlienkami sa vraciam do detských rokov a uvedomujem si, že sedieť za šachovnicou môže byť mnohokrát zaujímavejšie ako sedieť pred obrazovkou televízora alebo počítača. Som rád, že vďaka Gorazdovi Kollárikovi šach v Leopoldove aspoň na stránkach časopisu *Leopoldov* vstáva z popola a verím, že sa čoskoro objavia noví šachisti z mladej generácie...

Vladimír Tačovský, Leopoldov

Šachové okienko

Náš riešiteľ z Trnavy nám o sebe napísal: „Narodil som sa 24. marca 1955 vo Zvolene, ale býval som aj vo Víglaší i v Hlohovci. Kráľovskú hru som sa naučil hrať ako samouk podľa šachových pravidiel, keď som mal desať rokov. Aj svoje dve dcéry som naučil hrať šach. Okrem praktického šachu som riešil ešte ako študent šachové skladby z novín a časopisov, čo ma priviedlo k myšlienke zložiť samostatne šachovú úlohu. Na šachovom diagrame je moja prvá šachová skladba (prvotina), ktorú som zložil ešte ako 16-ročný. Nechám na posúdenie čitateľom časopisu, ako sa im bude moja dvojťažka páčiť.“ Biely začne a dá mat druhým tahom. Riešenie pošlite na e-adresu: casopis@leopoldov.sk alebo priamo na MsÚ v Leopoldove do 5. februára 2013. Jeden vyžrebovaný riešiteľ bude finančne odmenený.

Riešenie skladby č. 5 (Labai): Zvodnosti (nesprávne riešenie): 1.Jc7? tempo, 1. - f3 2.Dh4 mat, vyvrátenie 1. - b5!; 1.Sg4? tempo (nevýhoda tahu), 1. - exf5,f3 2.Sf3,gxf3 mat, vyvrátenie 1. - h3!; rieši **1.Kf6! tempo**, 1. - exf5,f3,b5,d2 2.Sxf5,Jd2,Jxc5,Vxe2 mat. Vznikla trojfázová zámena dvoch matov. Skladba sa stala druhou originálnou v našej rubrike.

V pošte medzi riešeniami ostatného kola sme našli aj pozdrav z Bratislavy od predsedu Slovenskej organizácie kompozičného šachu Bedricha Formánka: „Vašu zaujímavú rubriku sledujeme aj v bratislavskom krúžku kompozičného šachu. Želáme jej dlhé trvanie a získavanie nových záujemcov o toto mimoriadne hodnotné odvetvie šachu.“ Ďakujeme zaň. Ako výherca za správne vyriešenie skladby č. 5 bol vyžrebovaný Jozef Ložek z Lukáčoviec.

(GK)

Skladba č. 6

Marian Sýč

Pravda 21. 1. 1972

Mat 2. tahom (8 - 5)

Gitku zaujalo...

Vianoce majú dnes inú podobu ako kedysi. Menia sa tradície, na mnohé zvyky zabúdať, iné k nám zase prichádzajú zo zahraničia. Prípravy na Vianoce sú kratšie a uponáhľané, máme menej času pripraviť sa na to, čo je podstatou týchto sviatkov – narodenie Ježiša Krista. Preto som do rubriky Gitku zaujalo vybrala články, ktoré sa zameriavajú na tradičné zvyky. Mnohí mladší ich ani nestihli zažiť a tí starší si na ne možno už ani nespomenú. Dnes, keď si domy zdobíme Santa Clausom, sobmi a bozkávame sa pod ímelom je možno ešte dôležitejšie pripomenúť si, ako naši predkovia prežívali vianočné sviatky. Skúsme sa okrem nových zvykov zo zahraničia nechať inšpirovať aj tradíciou našich predkov.

Či už nachádzate krásu v nových alebo starých zvykoch, či už stromček zdobíte ligotavými ozdobami alebo slameničkami, želim Vám, aby ste našli ten najpokojnější spôsob, ako si sviatky užiť v kruhu rodiny a priateľov a so srdcom plným radosti s narodenia Ježiša.

V adventnom pôstnom predvianočnom období sa zakazoval i tanec, spev a zábava. Hneď po Lucii sa začalo s pečením vianočných oblátok. Povinnosť napieť oplátky po celú dedinu mal miestny učiteľ. Pred Vianocami školské deti roznášali oplátky po domácnostiach. Vyvrcholením vianočných sviatkov bol Štedrý večer. Už zavčasu ráno, sotva minula polnoc, ženy miesili cesto na vianočné pečivo. Usilovali sa, aby bolo vianočné pečivo upečené do východu slnka, aby mali čím ponúknuť koledníkov.

K typicky slovenským vianočným jedlám patrili jedlá z obilnín, zo strukovín, z ovocia a kapusty. Používal sa aj mak a cesnak. Kristianizácia obohatila vianočné jedlo o oblátku a rybu, ktorá bola považovaná za pôstne jedlo. K tradičným štedrovečerným jedlám patrili polievky z kyslej kapusty, šošovice, hrachu, fazule, sušených húb alebo ovocia. Varila sa aj kyslá obilninová polievka. Piekli sa aj koláče, aby bol dostatok jedla aj pre očakávaných koledníkov, pastierov, sluhov, ba i pre dobytok. Vianočné pečivo malo rôzne pomenovanie – na východnom Slovensku kračún a štedrák na strednom Slovensku. Pôvod najstaršieho nemäsového štedrovečerného jedla – opekancov – možno hľadať v posúchoch. Konzumovalo sa aj čerstvé a sušené ovocie.

Mimoriadna starostlivosť bývala venovaná úprave štedrovečerného stola. Stôl v rohu izby býval považovaný za posvätné miesto. Všetko, čo bolo na štedrovečernom stole, pri ňom, pod ním alebo zavesené nad ním nadobudlo pozitívne magické vlastnosti a malo rituálny význam. Pod stôl, ktorý býval v niektorých oblastiach Slovenska posypaný makom, dávali železné nástroje, s ktorými vykonávali najdôležitejšie poľnohospodárske práce. Sekera, lemeš z pluhu či motyka mali zabezpečiť nielen dobré pracovné výsledky roľníkov a remeselníkov, ale aj silu a zdravie tých, čo sedávali okolo stola. Predovšetkým v horských oblastiach Slovenska zamknutá reťaz okolo stolových nôh predstavovala magický kruh, ktorý mal zabezpečiť, aby ovce vyhánané na pastvu bývali pospolu, aby sa nestratili a aby boli tiež chránené pred útokmi vlkov a medvedov. V mnohých slovenských lokalitách kladli na stôl slamu s obilím a seno, ktoré prikrývali slávnostným bielym obrusom, z ktorého na jar rozsievali zrná. Na štedrovečernom stole nechýbal chlieb.

Pred slávnostnou štedrou večerou sa všetci rodinní príslušníci umyli a obliekli do čistých šiat. Biela ľanová košeľa mala gazdovi zabezpečiť v nastávajúcom roku kvalitný ľan. Večera sa začínala po vypití hriatej pálenky. Gazda namočil prst do medu a uro-

bil každému na čelo krížik ako ochranu proti všetkému zlému. Prvé jablko otec rozkrájal na toľko častí, koľko bolo pri stole ľudí. Potom si každý vzal jablko sám a podľa toho, či si vybral vo vnútri zdravé, usudzoval, aké bude jeho vlastné zdravie v očakávanom budúcom roku. Jedlá sa po večeri zo stola neodkladali. Omrivky a zvyšky z vianočného jedla sa nevyhadzovali. Domáci ich pozbierali a na jar pridávali do osiva. Po večeri chodievali po domoch pastieri. Zavinšovali domácim dobrú úrodu, zdravie a pošíbali ich prútom prepleteným so zelenou vetvičkou. Veľkým zážitkom býval príchod betlehemcov. Betlehemy predstavovali výrazný prvok slovenskej tradičnej ľudovej kultúry. Symbolom Vianoc na Slovensku nebol takmer až do polovice 19. storočia stromček, ale práve betlehem. Vyrábali sa hlavne z lipového dreva. Ľudové betlehemy boli postupne nahrádzané zdobeným stromčekom. V niektorých slovenských obciach pripravovali v roľníckych rodinách vianočné stromčeky až v tridsiatych rokoch nášho storočia. Stromčeky, najčastejšie jedličky, upevňovali spočiatku o strop, stavali nad stôl a až neskôr ich osádzali do drevených podstavcov. Vianočné stromčeky zdobili jablkami, orechmi, farebným papierom. Niekedy sa celé stromčeky robili aj zo slamy – nazývali sa kvočka, pavúk, muší raj, podlaz. Keď sa v domoch začali stavať ihličnaté stromčeky, kladli pod ne slamu, na ktorej v čase Vianoc aj spali, aby sa tak pripodobnili malému Ježiškovi.

Už trochu zabudnutým symbolom Vianoc je aj hviezda. Evanjelium píše o mudrcoch, ktorí uvideli „jeho hviezdu na východe a prišli sa mu pokloniť.“ (Mt 2,2) Boh prišiel na svet, už neostáva tajomný a nepoznaný. Dáva sa nám, obetuje sa za nás a pozýva k spolupráci aj skrze hviezdu.

Zdroje:

Ústredie ľudovej umeleckej výroby: <http://www.uluv.sk/product/vianoce-241/>
<http://rozhanovce.rimkat.sk/view.php?cislocclanku=2010122802>

Pripravila Gitka Bayerová

Dni Vianoc

Milí čitatelia.

Sedím pri počítači a čakám, kým sa moji najbližší vrátia z polnočnej. Dnes bol pekný deň. Celkom nenáležite mu predchádzal veľký stres a naháňačka, v úplnom rozpore s ideou adventného pokojného očakávania príchodu Ježiška. Napriek tomu, ako každoročne, to stálo za to. Všetci sme boli lepší a možno budeme lepší, oddali sme sa opakujúcim sa rituálom, ktoré prinášajú neidentifikovateľný stav oddanosti k dobru a pokoju. Má to tak byť a funguje to na všetkých bez rozdielu rasy, pohlavia a vierovyznania.

Aj ja som si tento deň vychutnal medzi najbližšími, navštívil som pietne miesta a porozprával sa tak s tými, ktorým narástli krídla, aby mohli preletieť priepasť, ktorou končí každá životná cesta. Som rád, že takéto dni sú, a ich tradícia sa odovzdáva z pokolenia na pokolenie, z otca na syna, z matky na dcéru. To považujem za víťazstvo človeka, pretože to je večnosť. Budme vďační a šťastní, že môžeme byť na chvíľu jej súčasťou.

Veľa podobných zážitkov aké mám v tieto dni ja, žela aj Vám.

Vojtech Moravčík

Spoločenská kronika

November - december

Uzavreli manželstvo

Michal Tanáč
a Zuzana Ulíková

Narodili sa

Nikolas Kuzma
Filip Farkaš
Adam Gnip
Zuzana Polakovičová
Miroslav Zemko

Naši jubilanti

60-roční
Lubomír Benko
Viera Ganevová
Adela Grimeková
Oľga Halková
Milan Luba
Štefan Ondrus
Milan Pilo
Janka Polčíková
Mária Šandorová
Jaroslav Švestka
Marta Tanáčová

65-roční

Milan Fulier
Marta Hladká
Oľga Kériová
Kornélia Pelzlová
Marie Polčíková
Pavel Svoboda

70-roční

Darina Božíková
Libor Obora

75-roční

Bernardína Blašková
Justína Gašperová
Helena Zacharová

80-roční

Vlasta Cepková
František Pristaš

82-roční

Amália Bednáriková
Ondrej Nemčok

83-roční

Ondrej Strapáč

84-roční

Mária Löfflerová
Anna Pokrývková
Ladislav Škrabák

85-roční

Pavol Kulich

86-roční

Emanuel Ďuriš

87-ročná

Valéria Kolláriková

88-roční

Dezider Javorský

92-ročná

Mária Krajčíriková

Opustili nás

Milan Vatter
Róbert Šenka

Spracovala 3.12.2012

Bc. Viera Lietavová

časopis obyvateľov Leopoldova

Ročník: 26. Vydáva: Mesto Leopoldov. Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Hlohovská cesta 2, 920 41 Leopoldov; IČO: 00312703. Redakčná rada: Juraj Hladký – predseda, Mária Moravčíková, Kristína Bajtalová, Martin Jurčo. Asistentka: Marieta Patajová. Telefón: 033/734 22 07. Fax: 033/734 23 88, casopis@leopoldov.sk. Vychádza šesťkrát ročne. Inzercia v redakcii. Cena výtlačku: 0,33 EUR. (10 Sk) Náklad: 499 ks. Tlač: VM-print Leopoldov. Distribúcia: Rozširuje sieť domácich predajcov. Evidenčné číslo: EV 4016/10.

Rekviem

Najmladší pilot pluku

*Jarolím Gucman, rotmajster,
narodil sa v septembri 1921.
Slúžil v 1. čs. zmiešanej
leteckej divízii.*

Tragicky zahynul

*28. apríla 1945
pri Ratibore v Poľsku.
Ostali len strohé údaje
z úmrtného listu,
keď aj zvyšky jeho tela
ležia v cudzine.*

*Príčina smrti: havária lietadla
v boji s nepriateľom.*

*Padol tesne pred koncom vojny.
Nemci o tri dni kapitulovali,
Jarolím sa toho už nedožil.*

*Nedožil sa ani svojich
24. narodenín.*

Zaujímaš o dianie v našom meste?

**Oznam pre všetkých mladých ľudí,
ktorí sa zaujímajú o dianie v našom meste:**

Ak si mladý človek, ktorému nie sú ľahostajné veci okolo,
dianie v našom meste, jeho okolí, škole
a ak máš chuť a čas a nie je ti to jedno,
tak **čakáme, že sa ozveš.**

Zakladáme mládežnícky parlament
a čakáme možno práve na teba.

Tak neseď doma, napíš mail s menom, vekom a motiváciou
na adresu mladez@leopoldov.sk alebo volaj na 0907 622 909
a čoskoro sa stretneme.

*Krajšie mesto a lepší život
je aj v твоjich rukách.*

Čakáme, že nám pomôžeš!

Tvoji Leopoldovskí dobrovoľníci

mladez@leopoldov.sk, 0907 622 909